

การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ

อนุชา ภูมิสิทธิพร

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผู้ประพันธ์บรรณกิจ อีเมล Anucha.pho@psru.ac.th

วันที่รับต้นฉบับบทความ: 18 ธันวาคม 2568

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 09 มีนาคม 2569

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 16 มีนาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ (2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฯ (3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฯ (4) เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฯ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร ได้แก่ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จำนวน 25 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ หลักสูตรฯ แบบทดสอบ และแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบทีแบบไม่อิสระ ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้ 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า มีปัญหาและมีความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ พบว่า หลักสูตรฯ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ หลักการ วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา วิธีการสอน และการวัดและประเมินผล โดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตร พบว่า มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการทดลองใช้ พบว่า ศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่มีต่อหลักสูตรฯ พบว่า มีระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฯ พบว่า หลักสูตรฯ มีระดับคุณภาพในด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: หลักสูตร วิจัยทางการศึกษาพิเศษ นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ

The Development of Curriculum to Enhance Special Education Research Potential for Student Teachers of Special Education

Anucha Phoommisittiporn

Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University

Corresponding Author Email: Anucha.pho@psru.ac.th

Received: *December 18, 2025*

Revised: *March 09, 2026*

Accepted: *March 16, 2026*

Abstract

The purpose of this study were to (1) study basic information for developing the curriculum to Enhance Special Education Research Potential for Student Teachers of Special Education, (2) develop and validate the quality of the curriculum, (3) to implement the curriculum, and (4) evaluate and improve the curriculum. Using the research and development process. The samples used in this experimental curriculum were 25 Student Teachers of Special Education, Third Year, Faculty of Education, Pibulsongkram Rajabhat University. The research instruments consisted of questionnaires, interview forms, the curriculum, tests, and curriculum quality evaluation forms. The statistics methods used for analysis data were mean, standard deviation and dependent sample t-test. Findings of study were as follows: 1) The basic of the development of curriculum found that there were problems and needs for developing Special Education Research Potential at the highest level. 2) The curriculum comprised 5 components: principles, objectives, content structure, teaching methods, and measurement and evaluation. It was developed based on Research-Based Learning framework. The results of the quality evaluation showed that the model was rated at the highest level of appropriateness. 3) After implementing the curriculum higher than before implementing the curriculum with statistical significance level of .05, and teachers' satisfaction with the curriculum at the highest level. 4) The quality of curriculum was that utility, feasibility, propriety, and accuracy were at the highest level.

Keywords: Curriculum, Special Education Research, Student Teachers of Special Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การผลิตและพัฒนาครูของสถาบันผลิตครูต่างมุ่งเน้นกระบวนการผลิตและพัฒนาครูให้มีมาตรฐานวิชาชีพครูตามที่กำหนดในข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 และข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 6) พ.ศ.2567 ซึ่งในข้อบังคับดังกล่าวได้ให้ความหมายของครู ไว้ว่า ครู หมายถึง บุคคลซึ่งประกอบวิชาชีพหลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาปฐมวัย ขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งได้กำหนดมาตรฐานความรู้ ไว้ว่า ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องมีมาตรฐานความรู้ ดังนี้ ความเป็นครู ปรัชญาการศึกษา ภาษาและวัฒนธรรม จิตวิทยา ทรัพยากร หลักสูตร การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา และคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณ ซึ่งมาตรฐานความรู้ทั้ง 11 ประการนี้เป็นมาตรฐานความรู้ที่กำหนดให้ผู้ซึ่งประกอบวิชาชีพครูต้องมีความรู้ตามที่กำหนด จะเห็นได้ว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นมาตรฐานความรู้ที่ถูกกำหนดขึ้นให้นักศึกษาครูทุกคนต้องเรียนเพื่อให้มีความรู้ไปใช้ในการประกอบวิชาชีพครูของตนเองในอนาคต (Teachers' Council of Thailand Regulations on Professional Standards B.E.2556, 2013; Teachers' Council of Thailand Regulations on Professional Standards (No.6) B.E.2567, 2025)

นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษเป็นบุคคลซึ่งมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ในหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาเฉพาะความพิการ สถานศึกษาปกติที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวม สถานพยาบาลที่มุ่งเน้นทั้งการบำบัดรักษาและการจัดการศึกษา หรืออื่น ๆ เพื่อให้สนองตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 ได้กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 5 ได้กำหนด ให้คนพิการมีสิทธิทางการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และให้ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล และมาตรา 8 ระบุว่า สถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษาให้ถือเป็นทางเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย (Duangwiset, 2014) และจากผลการศึกษาปัญหาด้านการศึกษาพิเศษ พบว่า ทั้งในสหรัฐอเมริกา และนิวซีแลนด์ ต่างประสบปัญหาการขาดแคลนครูการศึกษาพิเศษ ปัญหาด้านการจัดการเรียนรู้หรือส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (Equitable Education Fund, 2025; Thisable.me, 2025)

ปัญหาสำคัญของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ คือ ศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ เนื่องจากนักศึกษาครูจำนวนมากมักเผชิญปัญหาในด้านการทำวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และมุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าการนำผลการวิจัยไปใช้จริงในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งส่งผลให้การสอนยังคงพึ่งพาประสบการณ์มากกว่าหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Practice) อีกทั้งยังมองว่าวิจัยเป็นเพียงการทำรายงานมากกว่าการเป็นเครื่องมือแก้ปัญหาและพัฒนาการสอนทั้งที่ครูการศึกษาพิเศษต้องทำงานกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษซึ่งมีความเฉพาะตัวสูงจึงจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและแนวทางที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์เพื่อออกแบบการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ดังนั้นการพัฒนาทักษะการวิจัยทางการศึกษาพิเศษจึงเป็นหัวใจสำคัญในการเตรียม

ความพร้อมครุการศึกษาพิเศษให้สามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงและยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการเตรียมความพร้อมครุการศึกษาพิเศษด้านการวิจัยได้รับความสนใจอย่างมากในระดับสากล และการพัฒนาทักษะการวิจัยในครุการศึกษาพิเศษมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงการสอนและสนับสนุนด้านการเรียนสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเตรียมความพร้อมครุการศึกษาพิเศษด้านการวิจัยสามารถทำได้หลากหลายวิธีทั้งการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรมและพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง การสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมด้านการวิจัยสำหรับครุการศึกษาพิเศษ เพื่อเตรียมความพร้อมให้สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเครือข่ายวิชาชีพระหว่างครุการศึกษาพิเศษ นักวิจัย และผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทักษะการวิจัยของครู รวมทั้งการสนับสนุนจากนโยบายและองค์กรที่เกี่ยวข้องมีนโยบายและโครงการที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะการวิจัยของครุการศึกษาพิเศษ (Brownell et al., 2005; Ferguson, 2005)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติ กระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนทำให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง หรืออีกลักษณะหนึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้กระบวนการวิจัยมาเป็นกระบวนการสอนมีการจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการวิจัยหรือผลการวิจัยเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เนื้อหาสาระ อาจใช้การประมวลผลงานวิจัยมาประกอบการสอนเนื้อหาสาระ ใช้ผลการวิจัยมาเป็นเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการศึกษาเนื้อหาสาระ หรือให้ผู้เรียนลงมือทำวิจัยโดยตรง หรือช่วยฝึกฝนทักษะการวิจัยให้แก่ผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพร้อมสำหรับการทำวิจัยในอนาคต (Blackmore & Fraser, 2007; Khaemmani, 2021; Sinlarat, 2014) นอกจากนั้นแล้วนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาทุกคนควรได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัย ซึ่งการเรียนรู้ผ่านกระบวนการวิจัยนี้ควรเป็นหัวใจสำคัญหลักของหลักสูตรโดยผู้สอนควรมีวิธีการเชื่อมโยงระหว่างการสอนและการใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐาน โดยมุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นผู้ผลิตความรู้ มิใช่ผู้บริโภคความรู้เท่านั้น (Jenkins & Healey, 2011)

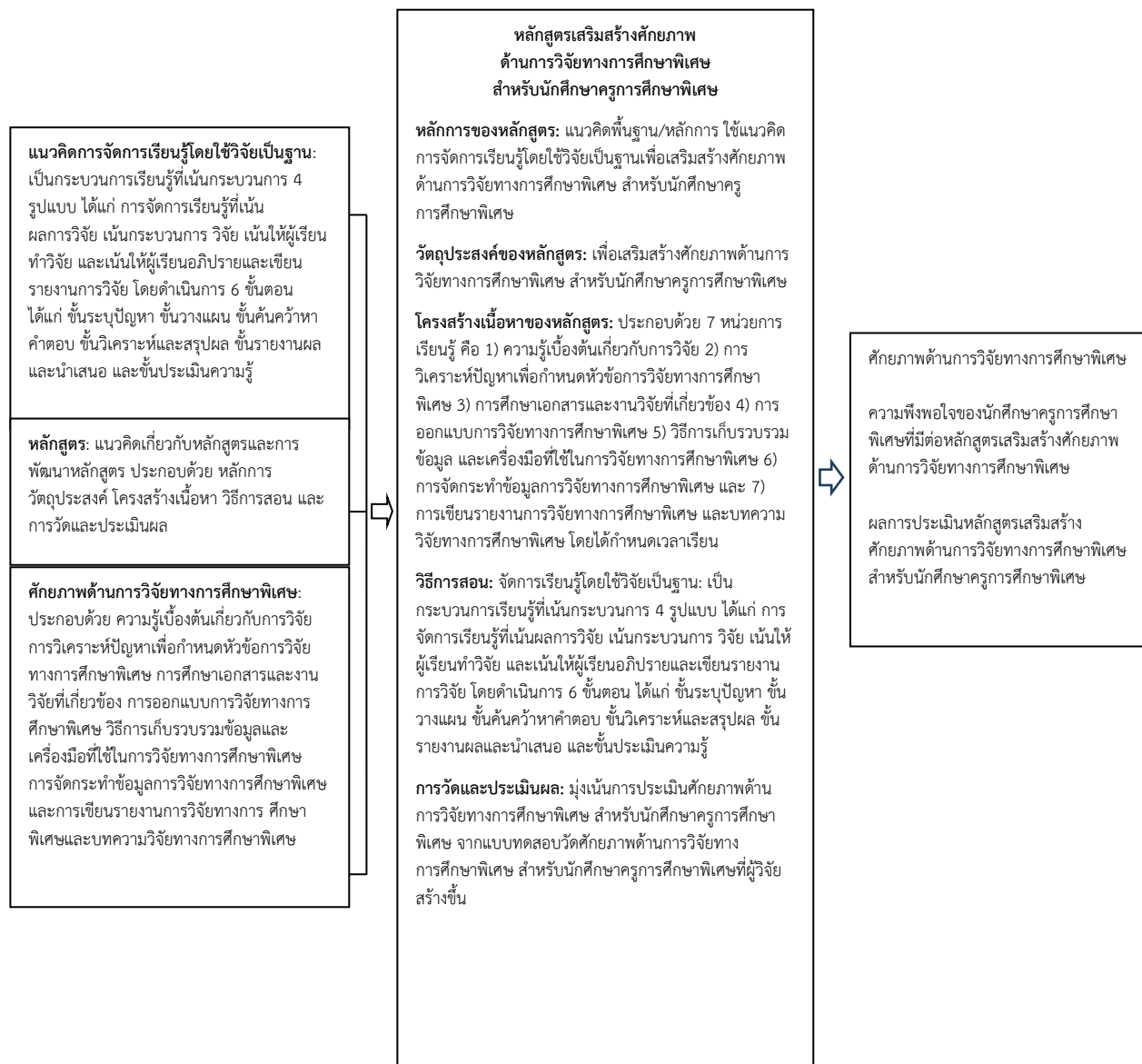
จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครุการศึกษาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมการสำหรับการพัฒนานักศึกษาครุการศึกษาพิเศษให้มีความพร้อมในการประกอบวิชาชีพครุการศึกษาพิเศษในอนาคต อันจะเป็นประโยชน์ต่อตัวนักศึกษาเองในการนำไปใช้เพื่อพัฒนางานการศึกษาพิเศษ ทั้งทางด้านการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดที่ตนเองไปประกอบวิชาชีพ และที่สำคัญเป็นการพัฒนาครุการศึกษาพิเศษที่มีความพร้อมสู่การเพื่อพัฒนางานการศึกษาพิเศษของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครุการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครุการศึกษาพิเศษ
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครุการศึกษาพิเศษ
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครุการศึกษาพิเศษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับ นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และผ่าน การรับรองจริยธรรมการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม หมายเลขรับรองโครงการวิจัย PSRU-EC No. : 2025/021 ซึ่งแบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฯ โดยดำเนินการ 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ **ประชากร** ได้แก่ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2567 จำนวน 70 คน ที่ผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน 2 และให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Scales) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปดำเนินการทดลองใช้ (Try Out) กับ นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Method) ผลการหาค่าความเชื่อมั่น พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 นำแบบสอบถามที่ได้จากการหาค่าความเชื่อมั่นมาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามให้ทำจดหมายถึงประธานหลักสูตรสาขาวิชาเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลกับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษในหลักสูตร ดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้ประธานหลักสูตรสาขาวิชา จำนวน 70 ฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน และผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้นำมาคิดคะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษดังนี้ รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด หลังจากนั้นวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ระยะที่ 2 การศึกษาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฯ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ด้านการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 คน ด้านผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และด้านครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน และให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ โดยกำหนดประเด็นการสัมภาษณ์ 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ถูกสัมภาษณ์ ตอนที่

หน้าที่ 22 วารสารสถาบันราชสุตา ปีที่ 22 ฉบับที่ 1

2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 จากนั้นจัดทำเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ให้ทำจดหมายถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยในช่วงเวลาของการสัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการจดบันทึกการสัมภาษณ์ และจัดพิมพ์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์ แล้วนำผลการสัมภาษณ์ส่งให้กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการสัมภาษณ์ตรวจทานเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฯ เป็นการดำเนินการโดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบในการร่างหลักสูตรฯ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฯ และแบบประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฯ แบบทดสอบวัดศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และแบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 2 คน ด้านการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 2 คน และด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 5 คน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฯ และเอกสารประกอบหลักสูตรฯ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน ด้านหลักสูตรการสอน จำนวน 2 คน และด้านการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ มีคุณวุฒิตรงกับความเชี่ยวชาญในระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการ ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป มีประสบการณ์ในการสอนในความเชี่ยวชาญดังกล่าว ไม่น้อยกว่า 10 ปี และให้ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) หลักสูตรฯ ซึ่งผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.95 2) เอกสารประกอบหลักสูตรฯ ซึ่งผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผลการประเมิน พบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.88 3) แบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฯ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 4) แบบประเมินความเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตรฯ ซึ่งผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 5) แบบทดสอบวัดศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบทดสอบมีลักษณะเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) แบบ 5 ตัวเลือก ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน และตอบผิดหรือไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน และนำแบบทดสอบไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 คน ข้างต้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบทดสอบไปดำเนินการทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาตรวจให้คะแนนแล้วดำเนินการวิเคราะห์เพื่อหาค่าความยาก (Difficulty Index: p) และค่าอำนาจจำแนก (Discrimination: r) และนำแบบทดสอบที่คัดเลือกไว้แล้วไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค โดยผลการหาคุณภาพ พบว่า ค่าความยากมีค่าอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.73 ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.33 ถึง 0.60 และผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษทั้งฉบับ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้ และจัดทำเป็นแบบทดสอบฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป และ 6) แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่มีต่อหลักสูตรฯ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเอกสาร วิธีการ แนวทางและขั้นตอนเกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างกรอบประเด็นความพึงพอใจ โดยกำหนดประเด็นในรายการประเมินโดยวิธีการเชิงระบบ (Systems Approach) ประเมินจาก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ นำแบบประเมินความพึงพอใจไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ข้างต้นทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำแบบทดสอบไปดำเนินการทดลองใช้กับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินความพึงพอใจทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ผลการหาค่าความเชื่อมั่น พบว่า มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 และจัดทำเป็นแบบประเมินความพึงพอใจฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรฯ เป็นการทดลองใช้หลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้นในขั้นตอนที่ 2 ไปทดลองใช้กับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2-4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2567 จำนวน 70 คน ที่ผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน 2 และให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาครู สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 คน ที่ผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน 2 และให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ นักศึกษาครู ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ชั้นปีที่ 3 ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2567 และผ่านกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรายวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน 2 รวมทั้งให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผ่านกระบวนการสร้างและหาคุณภาพในขั้นตอนที่ 2 เรียบร้อยแล้วมาดำเนินการทดลองใช้ในขั้นตอนนี้

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังทดลอง (One Group Pretest - Posttest Design) โดยผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยให้ประธานหลักสูตรสาขาวิชา และดำเนินการก่อนการทดลองโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้หลักสูตรฯ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 วัน วันละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 56 ชั่วโมง และหลังการทำการทดสอบด้วยแบบทดสอบฯ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้ รวบรวมแบบทดสอบฯ และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด รวบรวมคะแนนและนำมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำผลคะแนนที่วิเคราะห์ข้อมูลแล้วมาเปรียบเทียบศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษระหว่างก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (Dependent Sample t-test)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฯ

กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ด้านการวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 3 คน ด้านผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และด้านครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 15 คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้ มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือมีตำแหน่งทางวิชาการ ระดับผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการสอน ไม่น้อยกว่า 10 ปี รวมทั้งให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิด้านผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน รวมทั้งให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เป็นครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีคุณวุฒิระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือมีตำแหน่งวิทยฐานะระดับชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการเป็นครูผู้สอนเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน รวมทั้งให้ความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ ดังนี้ ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ (Utility) ความเป็นไปได้ (Feasibility) ความเหมาะสม (Propriety) และความถูกต้อง (Accuracy) ดำเนินการสร้างแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ และกำหนดรูปแบบของการประเมินโดยประยุกต์ใช้มาตรฐานการประเมินของคณะกรรมการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการประเมินทางการศึกษา (The Joint Committee on Standards for Education Evaluation, 1994) ตามเกณฑ์การประเมินทางการศึกษา 4 มาตรฐาน (Stufflebeam & Shinkfield 2007) ซึ่งแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 2015) นำแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการหาคุณภาพ พบว่า ข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์และสามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายต่อไป

การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ให้ทำจดหมายถึงกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ทรงคุณวุฒิ) เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ดำเนินการส่งแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ไปให้กลุ่มเป้าหมายทางไปรษณีย์ จำนวน 15 ชุด หลังจากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ ที่ได้รับกลับคืน และผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาคิดคะแนนและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุด วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นคำถามปลายปิดเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของหลักสูตรฯ ในด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฯ พบว่า

1.1) ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการศึกษาปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ

รายการ	ระดับปัญหา			ระดับความต้องการ		
	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล	($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย	4.57	0.48	มากที่สุด	4.78	0.41	มากที่สุด
2. การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดหัวข้อการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ	4.68	0.47	มากที่สุด	4.82	0.38	มากที่สุด
3. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4.58	0.50	มากที่สุด	4.81	0.39	มากที่สุด
4. การออกแบบการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ	4.63	0.48	มากที่สุด	4.82	0.39	มากที่สุด
5. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ	4.65	0.46	มากที่สุด	4.84	0.35	มากที่สุด
6. การจัดกระทำข้อมูลการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ	4.66	0.48	มากที่สุด	4.81	0.40	มากที่สุด
7. การเขียนรายงานการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และบทความวิจัยทางการศึกษาพิเศษ	4.65	0.47	มากที่สุด	4.84	0.36	มากที่สุด
รวม	4.63	0.48	มากที่สุด	4.82	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษมีปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.63) และมีความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.82) เมื่อพิจารณารายด้าน ในด้านปัญหา พบว่า ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดหัวข้อการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.68) รองลงมาคือ การจัดกระทำข้อมูลการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.66) การเขียนรายงานการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และบทความวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่

ใช้ในการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$) การออกแบบการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.63$) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$) และเมื่อพิจารณารายด้านในด้านความต้องการ พบว่า ด้านที่มีความต้องการมากที่สุด คือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และการเขียนรายงานการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และบทความวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.84$) รองลงมาคือ การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดหัวข้อการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และการออกแบบการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.82$) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการจัดกระทำข้อมูลการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.81$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.78$)

1.2) ผลการศึกษาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษที่มีความสำคัญและจำเป็นมากที่สุดสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ได้แก่ 1) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย 2) การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดหัวข้อการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ 3) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) การออกแบบการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ 5) วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ 6) การจัดกระทำข้อมูลการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และ 7) การเขียนรายงานการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และบทความวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฯ พบว่า หลักสูตรฯ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของหลักสูตร หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ดำเนินการตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ 3) โครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตร ประกอบด้วย 7 หน่วยการเรียนรู้ 4) วิธีการสอน ดำเนินการตาม 4.1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 4 รูปแบบ ได้แก่ 4.1.1) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลการวิจัย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระตามหลักสูตรมาใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอย่างเป็นระบบและเชื่อมโยงความรู้กับหลักฐานเชิงประจักษ์ 4.1.2) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการวิจัย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติตามขั้นตอนของกระบวนการวิจัย เพื่อพัฒนาทักษะการคิด การสืบค้น และการแก้ปัญหายอย่างเป็นระบบ 4.1.3) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนทำวิจัย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติการทำวิจัยด้วยตนเอง ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนดำเนินงานวิจัยอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดปัญหา การเก็บรวบรวมข้อมูล ไปจนถึงการวิเคราะห์และสรุปผล และ 4.1.4) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนอภิปรายและเขียนรายงานการวิจัย เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกหัวข้อวิจัยตามความสนใจของตนเอง โดยผู้เรียนจะได้สืบค้นและศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นรายงานการวิจัยอย่างเป็นระบบ และ 4.2) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน 6 ขั้นตอน ได้แก่ 4.2.1) ขั้นระบุปัญหา เป็นขั้นตอนในการตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหา โดยผู้เรียนเลือกคำถามหรือปัญหาที่ตนเองสนใจและสอดคล้องกับเนื้อหา เพื่อนำมากำหนดเป็นประเด็นคำถามหรือประเด็นปัญหาที่ชัดเจนสำหรับการศึกษาและค้นคว้าต่อไป 4.2.2) ขั้นวางแผน เป็นขั้นตอนในการคาดคะเนคำตอบของคำถามหรือปัญหา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสืบค้นข้อมูลและออกแบบวิธีการวิจัย โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบอย่างเป็นระบบ 4.2.3) ขั้นค้นคว้าหาคำตอบ เป็นขั้นตอนในการสืบค้นและแสวงหาคำตอบผ่านกระบวนการหรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์

รวมถึงกระบวนการวิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลและข้อค้นพบที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ 4.2.4) ขั้นวิเคราะห์และสรุปผล เป็นขั้นตอนในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยหรือการค้นคว้า เพื่อนำไปสรุปผลหรือตอบคำถามของปัญหา โดยผู้เรียนร่วมกันพิจารณาข้อมูลอย่างเป็นระบบ และสรุปข้อค้นพบให้ชัดเจนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 4.2.5) ขั้นรายงานผลและนำเสนอ เป็นขั้นตอนในการนำเสนอข้อมูลและผลที่ได้จากการวิจัยหรือการค้นคว้า โดยผู้เรียนร่วมอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและองค์ความรู้ซึ่งกันและกัน เพื่อนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว หรือใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและ 4.2.6) ขั้นประเมินความรู้ เป็นขั้นตอนในการวัดและประเมินความรู้ รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้รับจากงานที่มอบหมาย โดยนำข้อบกพร่องที่พบมาสะท้อนกลับให้ผู้เรียน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ยังเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย พร้อมทั้งสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำงานอย่างเป็นระบบ และ 5) การวัดและประเมินผล กระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรนี้ ครอบคลุมทั้งการทดสอบก่อนการเรียน และการทดสอบหลังการเรียน โดยมุ่งเน้นการประเมินเกี่ยวกับศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรฯ พบว่า โดยรวมทั้งฉบับมีระดับความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.81$)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรฯ พบว่า 3.1) ผลการศึกษาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนการทดลอง	25	60	28.40	6.23	24	18.06*	0.00
หลังการทดลอง	25	60	50.32	2.88			

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลอง เท่ากับ 28.40 และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง เท่ากับ 50.32 เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่า หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่มีต่อหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาครู มีระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.85$) รองลงมา คือ ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.82$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$)

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรฯ พบว่า ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ในภาพรวมมีผลการประเมิน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.86$) รองลงมา คือ ด้านความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X}$ =4.85) ต่อมา คือ ด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.83) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.79)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับ 1) ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และ 2) ผลการศึกษาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฯ พบประเด็นสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรอย่างชัดเจน ประการแรก ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ พบว่า นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษมีปัญหาและความต้องการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยต่อการประกอบวิชาชีพครูการศึกษาพิเศษ ทั้งในด้านการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ตลอดจนการแก้ปัญหาพฤติกรรมและการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยการวิจัยทางการศึกษาพิเศษถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้ครูสามารถค้นหาคำตอบจากข้อมูลจริงและหลักฐานเชิงประจักษ์ ส่งผลให้การตัดสินใจในการจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประการที่สอง ผลการศึกษาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษที่มีความสำคัญและจำเป็นมากที่สุดสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ พบว่าประกอบด้วยองค์ประกอบที่ครอบคลุมกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการวิจัย การวิเคราะห์ปัญหาเพื่อกำหนดหัวข้อ การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การออกแบบการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและเครื่องมือ การจัดกระทำข้อมูล รวมถึงการเขียนรายงานและบทความวิจัย ซึ่งผลดังกล่าวสะท้อนว่า นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษมีความต้องการพัฒนา “ทักษะวิจัยแบบครบวงจร” ไม่ใช่เพียงความรู้เชิงทฤษฎีเท่านั้น แต่ต้องการความสามารถในการนำกระบวนการวิจัยไปใช้จริงในการแก้ปัญหามานagementการเรียนรู้ในบริบทการศึกษาพิเศษ อันเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษจึงส่งผลให้กระบวนการวิจัยทางการศึกษาพิเศษจึงมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการวิจัยทั่วไป นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฯ พบว่า ควรมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่านักศึกษาครูการศึกษาพิเศษมีความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติผ่านกระบวนการเรียนรู้ทั้งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผลการวิจัย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการวิจัย การจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนทำวิจัย และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนอภิปรายและเขียนรายงานการวิจัย และดำเนินการตามขั้นระบุปัญหา ขั้นวางแผน ขั้นค้นคว้าหาคำตอบ ขั้นวิเคราะห์และสรุปผล ขั้นรายงานผลและนำเสนอ และขั้นประเมินความรู้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษเกิดศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ ดังนั้น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษเป็นประเด็นสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนานักศึกษาครูการศึกษาพิเศษให้มีสมรรถนะพร้อมต่อการปฏิบัติงานจริงในอนาคต โดยเฉพาะการนำการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ Yerzhanova et al. (2025) ที่ระบุว่า ปัจจุบันการพัฒนาครูการศึกษาพิเศษยังไม่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษอย่างเพียงพอทั้งที่ทักษะดังกล่าวมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพ เนื่องจากครูการศึกษาพิเศษในอนาคตไม่เพียงต้องปรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละคนเท่านั้น แต่ยังสามารถพัฒนาแนวทางการสอนใหม่ ๆ ที่อิงหลักฐานเชิงวิจัยเพื่อยกระดับประสิทธิภาพการเรียนรู้ด้วย อย่างไรก็ตามการปฏิรูปการศึกษาครูในประเทศแถบเอเชียกลางยังไม่สามารถสร้างโครงสร้างที่เหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะวิจัยทางการศึกษาพิเศษได้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้เมื่อครูขาดการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลต่อความสามารถในการประกอบวิชาชีพครูการศึกษาพิเศษ ขาดทักษะการสอนเชิงประจักษ์

และมีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาพิเศษที่จำกัด รวมทั้งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาพิเศษและการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้วยความจำเป็นดังกล่าว การพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครูการศึกษาพิเศษในอนาคต เพื่อให้สามารถวิเคราะห์แนวทางการศึกษา ดำเนินการวิจัยด้านการสอน และสร้างสรรค์กลยุทธ์การสอนใหม่ ๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งจากการศึกษาพบว่า นักศึกษาครูการศึกษาพิเศษเห็นความสำคัญของการวิจัยทางการศึกษาพิเศษต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการแก้ปัญหาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ รวมทั้งสอดคล้องกับ de Guzman (2024) ที่ระบุว่าทักษะการวิจัยของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยการฝึกหัดครู สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ มีปัญหาในการตั้งสมมติฐานการวิจัย การจัดเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบ และการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยนี้เน้นย้ำถึงความจำเป็นของการเรียนการสอนรายวิชาการวิจัยเฉพาะทางหรือเฉพาะสาขาเพื่อแก้ไขช่องว่างในสมรรถนะการวิจัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gussen et al. (2023) ที่ระบุว่า นักศึกษาครูจำนวนมากมีทัศนคติต่อการวิจัยและมีแรงจูงใจในการทำวิจัยต่ำ มีความรู้พื้นฐานด้านวิธีวิทยาวิจัยไม่เพียงพอ และการใช้รูปแบบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติและการออกแบบการสอนสามารถช่วยพัฒนาสมรรถนะหรือความสามารถด้านการวิจัยได้

2. ผลการศึกษาการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ ชี้ให้เห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีโครงสร้างองค์ประกอบครบถ้วนตามหลักวิชาการ โดยประกอบด้วยหลักการของหลักสูตร วัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ทั้งนี้หลักสูตรได้รับการพัฒนาภายใต้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานอย่างเป็นระบบ พร้อมกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้จำนวน 4 รูปแบบ และกำหนด 6 ขั้นตอนสำคัญของกระบวนการวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะของผู้เรียนตั้งแต่การระบุปัญหา การดำเนินการวิจัย ไปจนถึงการประเมินความรู้ ผลการประเมินคุณภาพหลักสูตรพบว่ามีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสะท้อนถึงคุณภาพของหลักสูตรและความสอดคล้องทั้งในเชิงเนื้อหา ทฤษฎี และการนำไปใช้จริง โดยกระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีการคัดเลือกแนวคิดและทฤษฎีที่เหมาะสม อันเป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในการออกแบบหลักสูตรที่มีคุณภาพและมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ (Biggs et al., 2022) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Hinzke and Spronken-Smith (2026) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐานเป็นแนวคิดสำคัญที่สามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการวิจัยของผู้เรียน โดยเชื่อมโยงการเรียนรู้กับการปฏิบัติจริง ซึ่งทักษะการวิจัยถือเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการสอน และเสริมสร้างศักยภาพในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต อีกทั้ง Toom and Husu (2024) ยังระบุว่า การออกแบบหลักสูตรสำหรับครูโดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน สามารถส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาทักษะวิจัยของนักศึกษาครู และช่วยให้สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่การประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติจริงในบริบททางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองได้จริง รวมทั้งสอดคล้องกับ Özcan and Uzunboylu (2015) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการฝึกอบรมครูการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมของครูการศึกษาพิเศษเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูการศึกษาพิเศษ 84 คน ผลการศึกษพบว่าครูการศึกษาพิเศษมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาหลักสูตรในระดับที่สูง และองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการสอน และการวัดและประเมินผล รวมทั้งคะแนนการทดสอบก่อนและหลังการฝึกอบรมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นผลการวิจัยชิ้นนี้จึงยืนยันได้ว่า การออกแบบหลักสูตรโดยใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน และการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพตามหลักวิชาการ ส่งผลให้ได้หลักสูตรที่มีความเหมาะสมและมีศักยภาพสูงในการเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครู

การศึกษาพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มงานวิจัยระดับนานาชาติที่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการการวิจัยเข้ากับการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานจริงในอนาคต

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ พบว่า ผลการศึกษาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่มีต่อหลักสูตรฯ พบว่า มีระดับความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ การที่ผลหลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญนับเป็นหลักฐานที่สอดคล้องกับทฤษฎีและผลการศึกษาระดับนานาชาติที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสามารถพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษของผู้เรียนได้จริง โดยจากงานวิจัยของ Schröder et al. (2025) พบว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานเป็นแนวคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมดำเนินกระบวนการวิจัยอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ส่งผลให้ผู้เรียนมีระดับความสามารถทางการวิจัยด้านความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น และสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ทางการวิจัยกับการนำไปใช้บริบททางการศึกษาได้ นอกจากนี้การนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานไปประยุกต์ใช้ยังส่งผลดีต่อผู้เรียนในการพัฒนาทักษะคิดวิเคราะห์และการค้นคว้าวิจัยของนักศึกษาครูในอนาคต (Sailerudkham, 2024) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษที่มีต่อหลักสูตรฯ รวมทั้งสอดคล้องกับ Yerzhanova et al. (2025) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษของมหาวิทยาลัยในประเทศคาซัคสถาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ ชั้นปีที่ 3 และ 4 จำนวน 122 คน โดยแบ่งแบบสุ่มเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 62 และกลุ่มควบคุม จำนวน 60 คน ของมหาวิทยาลัยในประเทศคาซัคสถาน ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มทดลองมีสมรรถนะด้านการวิจัยที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อเทียบกับกลุ่มควบคุมในด้านความสามารถในการระบุคำถามการวิจัย การเลือกวิธีการที่เหมาะสม การวิเคราะห์ข้อมูล และการประยุกต์ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์กับงานปฏิบัติ การประเมินหลังการทดลองแสดงให้เห็นว่าทักษะการวิจัยของกลุ่มทดลองพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด (คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 57.41 เป็น 82.37%) นอกจากนี้นักศึกษายังรายงานว่ามีแรงจูงใจและความมั่นใจในการใช้วิธีการวิจัยสูงขึ้น ดังนั้นผลการทดลองใช้หลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษนี้จึงเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานไม่เพียงช่วยเพิ่มศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษเท่านั้น แต่ยังทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ทักษะเหล่านี้ในบริบทการปฏิบัติงานจริงของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษต่อไป

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งในด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ซึ่งสะท้อนว่าการออกแบบหลักสูตรนั้นสามารถตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนและบริบททางการศึกษาพิเศษได้อย่างดี ผลการประเมินนี้ชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมทั้งในแง่การพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษอย่างเป็นระบบ แนวคิดนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Zou et al. (2024) ที่ได้ตรวจสอบหลักสูตรที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน: กรณีศึกษาจาก 4 หลักสูตรในระดับปริญญาตรี ผลพบว่า แม้มีความท้าทายในการสื่อสารเป้าหมายการวิจัยให้ผู้เรียนรับรู้ครบถ้วน แต่ผู้สอนและนักศึกษาต่างเห็นว่าหลักสูตรวิจัย

เช่นนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ดีขึ้น ซึ่งสะท้อนคุณภาพโดยภาพรวมของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสามารถตอบโจทย์การเรียนรู้เชิงวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้งานวิจัยอีกชิ้นของ Schweinberger et al. (2026) ที่พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การวิจัยเป็นฐานสามารถบูรณาการกิจกรรมการวิจัยเข้าไปในกระบวนการเรียนรู้ของนักศึกษาครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสะท้อนผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และสนับสนุนการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปประยุกต์ใช้จริงในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานวิชาชีพ รวมทั้งสอดคล้องกับ Buangam (2018) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรสาขาครุศาสตรบัณฑิต บูรณาการกรอบทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินประสิทธิผลการใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตรสาขาครุศาสตรบัณฑิต บูรณาการกรอบทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับหลักสูตรสาขาครุศาสตรบัณฑิต บูรณาการกรอบทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมาตรฐานด้านการมีประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องตามลำดับ และสอดคล้องกับ Wannanuan et al. (2021) ได้ดำเนินการวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตอิสระในบ้าน สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตอิสระในบ้านสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในการทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาซึ่งเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินหลักสูตรด้านอรรถประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก จากผลการประเมินหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษแสดงให้เห็นว่าหลักสูตรมีคุณภาพครอบคลุมครบทุกด้านและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษได้อย่างดียิ่ง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 สถาบันผลิตครูที่จะนำเอาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษไปใช้ควรมีการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรฯ ให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่หลักสูตรมุ่งหวัง

1.2 ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้หรืออบรมเชิงปฏิบัติการให้กับอาจารย์ผู้สอนที่สนใจในการพัฒนาศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ ให้กับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษไปปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับครู หรือบุคลากรที่ทำงานด้านการศึกษาพิเศษ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.2 ควรพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างศักยภาพด้านการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูการศึกษาพิเศษ โดยใช้แนวคิดอื่น ๆ อาทิ การใช้ปัญหาเป็นฐาน การชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยและการนำนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์คณะครุศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2568 จากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

เอกสารอ้างอิง

- Biggs, J., Tang, C., & Kennedy, G. (2022). *Teaching for quality learning at university* (5th ed.). McGraw-Hill Education.
- Blackmore, P., & Fraser, M. (2007). Research-based learning strategies for successfully linking teaching and research. *Journal of Education*, 13(2), 1–13.
- Brownell, M. T., Ross, D. D., Colón, E. P., & McCallum, C. L. (2005). Critical features of special education teacher preparation: A comparison with general teacher education. *The Journal of Special Education*, 38(4), 242–252.
- Buangam, W. (2018). *Development of a curriculum quality assessment model for the Bachelor of Education program integrating 21st century competency framework* [Doctoral dissertation, Burapha University]. Burapha University.
- de Guzman, L. C. (2024). Research skills of the senior pre-service teachers in the College of Teacher Education. *Sci-Int. (Lahore)*, 36(6), 695–708.
- Duangwiset, B. (2014). *Curriculum design and development*. Faculty of Education, Kamphaeng Phet Rajabhat University.
- Equitable Education Fund. (2025, November 15). *New Zealand invests 1,200 million to overhaul special education system*. Equitable Education Fund. <https://eef.or.th/news-overhaul-of-the-1200-billion/>.
- Ferguson, D. L. (2005). *Preparing teachers for the future*. National Institute for Urban School Improvement. <https://intelligentlives.org/wp-content/uploads/2022/03/Ferguson-Teachers-for-the-Future.pdf>
- Gussen, L., Albrecht, S., Butler, D., Hall, T., & O’Sullivan, M. (2023). Supporting pre-service teachers in developing research competence. *Frontiers in Education*, 8, 1197938. <https://doi.org/10.3389/feduc.2023.1197938>
- Hinzke, J.-H., & Spronken-Smith, R. (2026). *Introduction to the special issue: research-based learning in teacher education and beyond*. Zeitschrift für Bildungsforschung.
- Jenkins, A., & Healey, M. (2011). Developing students as researchers: Navigating between teaching, learning, and inquiry. *The International HETL Review*, 1(6), 35–43.
- Khaemmani, T. (2021). *The science of teaching: Knowledge for organizing effective learning processes* (25th ed.). Chulalongkorn University Book Center.
- Nilpun, M. (2015). *Educational research* (9th ed.). Silpakorn University Press.
- Özcan, D., & Uzunboyu, H. (2015). Training of special education teachers about curriculum development. *Andragoški glasnik*, 19(1–2), 23–37.
- Sailerudkham, K. (2024). Critical thinking development of student teachers through research based learning with technology-enhanced learning. *Journal of Innovation and Learning Sciences*, 17(1), 173–190.

- Schröder, A. I., Cammann, F., Darge, K., Krepf, M., Weyers, J., & König, J. (2025). Development of student teachers' research competence in the context of research-based learning: A longitudinal study on the effects of an e-learning-supported intervention. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 28, 1525–1548.
- Schweinberger, K., Näpfl, J., & Wullschlegel, A. (2026). Research-based learning in teacher education: Enhancing reflection skills as a key to perceived usefulness of evidence-informed practice. *Zeitschrift für Bildungsforschung*. Advance online publication. 16, 171-188. <https://doi.org/10.1007/s35834-025-00527-z>
- Sinlarat, P. (2014). *Research-based learning management for developing creative learners*. Srinakharinwirot University Press.
- Stufflebeam, D. L., & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models and applications*. San Francisco, Jossey-Bass.
- Teachers' Council of Thailand Regulations on Professional Standards B.E.2556. (2013, October 4). *Government Gazette*. No. 130 Section 130 D. page 65-71.
- Teachers' Council of Thailand Regulations on Professional Standards (No.6) B.E.2567. (2025, January 10). *Government Gazette*. No. 142 Section 7 D. page 27-29.
- The Joint Committee on Standards for Education Evaluation. (1994). *The program evaluation standards* (2nd ed.). SAGE.
- Thisable.me. (2025, February 15). *America develops educational personnel to solve the shortage of special education teachers*. Thisable.me. <https://thisable.me/content/2017/08/258>
- Toom, A., & Husu, J. (2024). Research-based teacher education curriculum supporting student teacher learning. In *Coherence in European teacher education* (pp. 173–188). Springer.
- Wannanuan, S., Boonkarn, T., & Mitranun, C. (2021). Curriculum development to enhance independent living skills at home for children with intellectual disabilities. *Ratchasuda College Journal*, 17(1), 33–49.
- Yerzhanova, G., Autayeva, A., Mazhinov, B., Iralina, M., & Nishanbayeva, S. (2025). Features of the development of research competence in future special education teachers. *Frontiers in Education*, 10, 1610757. <https://doi.org/10.3389/feduc.2025.1610757>
- Zou, T. X. P., Lee, J. C. Y., Yu, K. S., Chow, K. L., Barry, T. J., Leung, L. Y. Y., & Brew, A. (2024). Faculty members' perceptions and students' experiences of research-based curricula: A multiple case study of four undergraduate programmes. *Higher Education*, 88(3), 1205-1225.